

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi siten, että työttömyyspäivärahan omavastuu-aikaa pidennetään nykyisestä viidestä työpäivästä seitsemään työpäivään. Työttömyyspäivärahaan ei olisi ehdotuksen mukaan oikeutta henkilöllä siltä ajalta, jolle hänen työnantajalta sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella työsuhteen päättyessä saama korvaus voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella. Esityksessä ehdotetaan myös, että ansioon suhteutetun päivärahan saajan päivärahaan sisällytetään 20 prosentin alenema 130 suorituspäivän jälkeen ja ansioon suhteutetun päivärahan enimmäiskesto lyhennetään 500 päivästä 400 päivään. Työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti osa-aikaisetuille työntekijöille ei maksettaisi soviteltua päivärahaa ja sovitellun päivärahan maksaminen muutoin edellyttäisi, ettei työaika ylitä 70 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta nykyisen 80 prosentin sijasta. Esityksessä ehdotetaan myös yritystoiminnasta saadun työtulon ja kotihoidon tuen perusosan ja sisaruskorotuksen huomioon ottamista päivärahaa vähentävänä.

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia

muutettavaksi myös siten, että lomautetulle ansiopäivärahaan oikeutetulle henkilölle maksettaisiin ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut täyden peruspäivärahan suuruista lomautuspäivärahaa 15 päivältä lomautuskertaa kohti. Lisäksi ehdotetaan työttömyyskassalakia muutettavaksi siten, että työnantajien rahoitusosuus lomautuspäivärahoista nousisi nykyisestä 47 prosentista 62,5 prosenttiin ja lomautuksen ajalta maksettavista ansiopäivärahoista 57 prosenttiin. Vastaavasti valtion osuus laskisi 37,5 prosenttiin. Esityksessä ehdotetaan myös, että työttömyyskassojen jäsenille säädetään ylimääräinen jäsenmaksu kerättäväksi työttömyyskassojen tukikassaan ja käytettäväksi työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1993 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetuista lainmuutoksista aiheutuisi valtiolle noin 1 480 miljoonan markan säästö vuonna 1993.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Työttömyysturvalaki

Työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 13 kohdan (1692/91) mukaan työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työsuhteen mukaisista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta. Työttömyysturvalain 2 §:n mukaan työttömyyspäivärahaa maksetaan työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi ja työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten lieventämiseksi.

Työnantaja voi työsuhteen päättyessä maksaa työntekijälle eri nimisiä rahasuorituksia vapaaehtoisesti ensisijaisesti henkilöstöpoliittisista syistä. Rahasuoritus voi lisäksi perustua lakiin ja työehtosopimukseen. Työntekijälle voidaan maksaa erilaisia suorituksia myös silloin, kun työsuhte on päättynyt sinänsä lain mukaisin perustein. Käytännössä on esiintynyt tapauksia, joissa työnantaja on työntekijän kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella maksanut irtisanotulle tai irtisanoutuneelle henkilölle irtisanomisajan palkan sijasta tai sen lisäksi erilaisilla nimikkeillä rahasuorituksen, joka on saattanut vastata esimerkiksi hänen normaalia vuoden ajalta saamaansa palkkaa. Tällaisen järjestelyn tarkoituksena on ollut, että henkilölle maksetaan lisäksi joko omavastuuajan jälkeen tai karenssiajan jälkeen täyttä ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa. Tällaisessa tapauksessa ei voida kuitenkaan katsoa henkilön toimeentulon olevan riippuvainen maksetusta työttömyyspäivärahasta, eikä hänellä voida katsoa työttömyydestä olevan sellaisia taloudellisia menetyksiä, joita työttömyysturvalain 2 §:ssä tarkoitetaan.

Työsopimuslain 47 f §:n (595/91) mukaan työnantajan on suoritettava korvauksena perusteettomasta irtisanomisesta vähintään kolmen kuukauden ja enintään 24 kuukauden palkka. Mikäli henkilö on saanut vahingonkorvausta työnantajalta perusteettomasta irtisanomisesta ja mainittu vahingonkorvaus perustuu tuomioistuimen päätökseen tai järjestöjen väliseen neuvottelutulokseen, ei sanotun korvauksen tule vaikuttaa työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamiseen. Tällöin henkilön on esitettävä

päivärahan maksajalle tuomioistuimen päätös tuomittavaksi maksettavista korvauksista taikka selvitys järjestöjen välisestä neuvottelutuloksesta, jossa on sovittu vahingonkorvauksesta. Muussa tapauksessa rahasuoritus, joko kertaluonteinen tai toistuva, on otettava huomioon päivärahapäätöstä tehtäessä siten, että suoritus jaksotetaan henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella ja katsotaan, kuinka monen kuukauden palkkaa korvauks vastaa. Vakiintuneena pidettävällä palkalla tarkoitetaan henkilön työttömyyspäivärahan perusteena olevaa palkkaa. Mikäli suoritettu jaksotuksen jälkeen jää jakojäännöstä, katsotaan kuukauteen sisältyvän 21,5 työpäivää.

Edellä todetun perusteella ehdotetaan lain 5 §:n 1 momentin 13 kohta muutettavaksi siten, että työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta henkilöllä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työsuhteen mukaisista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella. Lainkohdan tarkoituksena taloudellisenä etuutena ei kuitenkaan pidettäisi työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan lain 12 §:n 1 momentin mukaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä viisi työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä viiden päivän omavastuuajalta ei makseta päivärahaa. Pykälän 2 momentin mukaan omavastuu-aika katsotaan hankituksi myös, kun lyhennettyä työviikkoa tai osa-aikatyötä tekevä työntekijän 17—19 §:ssä tarkoitettua työttömyysaikaan on kertynyt yhteensä viittä työttömyyspäivää vastaava aika.

Valtionaloudellisista syistä ehdotetaan työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettua omavastuu-aikaa pidennettäväksi kahdella päivällä nykyisestä eli seitsemään päivään viiden asemasta, jolloin muutos tehtäisiin 12 §:n 1 ja 2 momenttiin.

Työttömyysturvalain 4 ja 26 §:n mukaan lomautetulle henkilölle maksetaan peruspäivärahaa ajallisesti rajoittamattomana. Ansioturvaan oikeutetulle henkilölle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa viideltä päivästä vii-

kossa enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työttömyysturvalain 17 §:n mukaan työntekijällä, jonka työaikaa on lyhennetty työsopimuslain (320/70) mukaisesta syystä työnantajan suorittaman lomautuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä viikossa ja palkkaa vähennetty vastaavasti, on oikeus työttömyyspäivärahaan näiltä työttömyyspäiviltä työttömyysturvalain 1 ja 2 §:ssä sekä 2—6 luvussa säädettyin edellytyksin. Peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 500 päivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana siten, että työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenteriviikkona on yhteensä enintään viisi.

Työttömyysturvalain 18 §:n mukaan, jos kokaikatyötä tehneen työntekijän työajan lyhennys toteutetaan 17 §:ssä tarkoitettusta syystä lyhentämällä päivittäistä työaikaa ja vähentämällä palkkaa vastaavasti, hänellä on oikeus työttömyyspäivärahaan työajan lyhennystä vastaavilta täysiltä työttömyyspäiviltä edellyttäen, että työaika viikossa lyhentyy vähintään viidenneksellä ja henkilö on ollut yhdenjaksoisesti kokoaikaisessa työsuhteessa samaan työnantajaan vähintään edelliset 12 kuukautta. Työttömyyspäivärahaa maksetaan lain 18 §:n mukaan lomautuskertaa kohti enintään 150 täyttä työttömyyspäivää vastaavalta ajalta, kuitenkin vähintään 18 kuukauden ajan.

Lomautetulle maksettujen päivärahojen määrä on noussut selvästi enemmän kuin työttömyys keskimäärin. Kokonaan työttömien päivärahat ovat yli kaksinkertaistuneet vuodesta 1990. Lomautetuille tai lyhennettyä työaikaa tekeville päivärahopäivien määrä on yli nelinkertaistunut. Lomautusten määrään on osaltaan vaikuttanut työllisyystilanteen heikkeneminen, mutta myös lyhytaikaisten ryhmälomautusten käyttäminen alkuperäisen tarkoituksensa vastaisesti henkilöstömenojen säästämiseksi. Lomautuksia on toteutettu todellista lomautustarvetta laajempina ja ne on usein ajoitettu juhlapyhien yhteyteen.

Valtion menojen kasvun hidastamiseksi ehdotetaan lain 2 §:n 2 momenttiin otettavaksi uusi lomautusajan toimeentulojärjestelmä (lomautuspäiväraha), joka ei olisi nykyisen sovellettavan työttömyysturvalain mukainen. Lomautetulle henkilölle, jolla työttömyysturvalain 16 §:n mukaan on oikeus ansioturvaan, maksettaisiin ansioon suhteutettua päivärahaa vas-

ta sen jälkeen, kun hän on saanut työttömyysturvalain 22 §:ssä säädetyn peruspäivärahan suuruista päivärahaa mahdollisine lapsikorotuksineen (lomautuspäivärahaa) 15 päivältä lomautuskertaa kohti. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi erikseen annettavassa hallituksen esityksessä työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin (763/90). Tämän ehdotuksen mukaan lomautetulle tai lyhennettyä työaikaa tekeville työvoimakoulutukseen osallistuvalla henkilöllä, joka on oikeutettu koulutustuen ansiotukeen, maksetaan ansiotuen ansio-osaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut työttömyysturvalain 22 §:ssä säädetyn peruspäivärahan suuruista päivärahaa taikka ansiotuen perusosaa yhteensä 15 päivältä lomautuskertaa kohti. Ansioon suhteutettua päivärahaa maksettaisiin siis sen jälkeen, kun henkilö on saanut edellä mainittua lomautuspäivärahaa tai ansiotuen perusosaa yhteensä 15 päivältä lomautuskertaa kohti.

Lomautuspäiväraha olisi työttömyysturvalain 22 §:ssä säädetyn peruspäivärahan suuruisen ja siihen tehtäisiin lapsikorotus siten kuin lain 24 §:ssä säädetään. Lomautuspäiväraha ei siis olisi luonteeltaan ansioturva. Siten lomautuspäivärahoja ei laskettaisi työttömyysturvalain 26 §:ssä tarkoitettuun ansioturvan saamisen 500 päivän enimmäisaikaan ja lain 18 §:ssä tarkoitettuun 150 päivän enimmäisaikaan. Lomautuspäivärahan maksamisessa ei myöskään sovellettaisi tarveharkintaa. Lomautuspäivärahoihin sovellettaisiin kuitenkin muutoin mitä tässä laissa on sanottu ansioon suhteutettusta työttömyyspäivärahasta. Siten esimerkiksi lomautuspäivärahan maksamisesta jäsenilleen huolehtisivat työttömyyskassat.

Lain 16 a §:n 2 momentissa säädettäisiin mitä tarkoitetaan uudella lomautuskerralla. Sen mukaan, kun henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, katsotaan sen jälkeen alkanut lomautus uudeksi lomautuskerraksi.

Yhdistyneiden kansakuntien työjärjestön (ILO) yleissopimus no 168 (SopS 64/91) koskee työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa. Suomi on ratifioinut yleissopimuksen ilman varauksia. Sopimuksen ratifiointi estää Suomea huonontamasta lainsäädäntöään alle sopimusmääräysten. Yleissopimuksen 15 artiklan mukaan soveltamisalaaan kuuluvat paitsi kokonaan työttömät, myös sellaiset väliaikaisesti ansiotu-

loja vaille jääneet henkilöt, joiden työsuhte ei ole katkennut, jos heillä on oikeus työttömyysturvaan asianomaisen maan lainsäädännön mukaisesti.

ILO:n yleissopimuksen 15 artiklan 1 kappaaleen a kohdassa määritellään myös ansiosidonnaisen työttömyysturvan vähimmäistaso. Määräyksen mukaan silloin kun etuudet perustuvat työttömyysturvan piiriin kuuluvan henkilön suorittamiin maksuihin tai aikaisempiin ansiotuloihin, ne tulee määrittellä vähintään 50 prosentin tasolle aikaisemmista ansiotuloista.

Ehdotetulla lainmuutoksella lomautusajan alkuosalle, 15 päivän ajalle, ehdotetaan luotavaksi uusi lomautusajan toimeentulojärjestelmä, joka ei olisi nykyisen sovellettavan työttömyysturvalain ansioturvajärjestelmän mukainen eikä näin ollen kuuluisi yleissopimuksen 15 artiklan 1 kappaaleen a kohdan sovellutusalaan. Lomautuspäiväraha ehdotetussa muodossaan ei olisi ansioturvaa eikä siten perustuisi henkilön aikaisempiin ansiotuloihin. Kun lomautuspäivärahojen osalta ehdotetaan työttömyyskassojen maksuosuus poistettavaksi, ei ko. lomautuspäivärahan voida myöskään katsoa perustuvan henkilön itsensä suorittamiin maksuihin.

Työnantajien rahoitusosuutta ei voida pitää edellä mainitussa artiklassa tarkoitettuna vakuutusperiaatteen mukaisesti jonkun henkilön puolesta suoritettuna maksuna vaan kysymyksessä on yleinen sosiaaliturvan rahoitusmuoto, joka maksetaan koko palkkasummasta riippumatta siitä, ovatko kyseisen työnantajan työntekijät ansioturvan piirissä vai eivätkö ole. Ehdotettu lainmuutos ei edellä todettu huomioon ottaen liene ristiriidassa yleissopimuksen määräysten kanssa.

Yhdestä kolmeen kuukauteen vuodessa työttömänä olevalla nettotulot verotuksen jälkeen ovat tavallisimmilla tulotasoilla yli 90 prosenttia verrattuna sellaisen henkilön nettotuloihin, joka on koko vuoden työssä. Kuusi kuukautea työttömänä olevalla vastaava luku on 80—85 prosenttia. Nyt ehdotettu muutos alentaa näitä suhdelukuja noin kahdella prosenttiyksiköllä.

Työsopimuslain mukaan työnantaja voi yksipuolisesti muuttaa työsuhteen osa-aikaiseksi irtisanomisajan päättymisestä lukien niillä edellytyksillä, joilla työsopimus voidaan irtisanoa.

Työttömyysturvalain 19 §:n 1 momentin mukaan, kun työntekijän työsuhte on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi, hänellä on oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan siten, että päiväraha ja 75

prosenttia osa-aikatyöstä saadun palkan siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa. Pykälän 2 momentin mukaan soviteltua päivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos työaika ylittää neljä viidesosaa alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan, että työttömyyspäivärahaa ei maksettaisi henkilölle, jonka työsopimus on muutettu työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti osa-aikaiseksi. Samoin ehdotetaan, että sovitellun päivärahan saamisen rajaksi asetettaisiin nykyisen 80 prosentin sijasta 70 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Lain 21 §:n 1 momentin mukaan, jos henkilö on joutunut työttömäksi päätoimestaan ja hänellä on ollut sen ohella sivutyö, ei tästä saatua palkkaa tai muuta tötuloa oteta huomioon ansioon suhteutetun päivärahan suuruutta määriteltäessä. Pykälän 2 momentin mukaan työttömyyspäivärahaa maksettaessa otetaan huomioon sivutyöstä saatu palkka tai muu tötulo siten, että päiväraha ja 75 prosenttia palkka- tai muun tötulon siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta perusturvassa henkilön täysimääräisen peruspäivärahan määrään tai ansioturvassa määrään, joka hänelle ansioon suhteutettuna päivärahana muutoin olisi voitu maksaa. Pykälän 3 momentin mukaan tötuloksi katsotaan palkkatulo sekä verotuksessa todettu tötuloksi katsottu osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta. Tötuloa eivät ole pääomatulot kuten metsätalouden puhdas tuotto, korkotulot, osingot, vuokratulot sekä soraan, turpeen ynnä muun vastaavan myyntitulot. Sen sijaan siihen tuloon, josta tötulon osuus lasketaan, luetaan myös maatalousyrittäjille tuotannonmuutossopimusten perusteella maksettavat korvaukset ja palkkiot sekä pinta-alalisät. Tötuloksi voidaan kuitenkin vahvistaa työttömyyspäivärahan maksamisajankohdan tilannetta vastaava arvioitu tai muutoin todettavissa oleva markkamäärä.

Työttömyysturvalain 19 §:n mukaan osa-aikatyönä voidaan pitää vain palkkatyötä. Mikäli henkilö vastaanottaa työttömänä osa-aikatyön, päivärahaa maksettaessa otetaan saatu palkkatulo huomioon siten kuin lain 19 §:ssä säädetään. Sivutyönä sen sijaan voi lain 21 §:n mukaan olla myös yritystoiminta. Kun sivutyö-

nä pidetään vain sellaista työtä, jota työtön ennen työttömäksi joutumistaan on tehnyt päätoimensa ohella, vaikuttaa yrittäjän työtulo useissa tapauksissa hänelle maksettavan työttömyysturvan peruspäivärahan määrään vain tarveharkinnan kautta. Yritystuloa ei voida ottaa huomioon sivutyötulona ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa maksettaessa, ellei kysymyksessä ole yritystulo sivutyötulona. Yrittäjää ei voida pitää sivutyöntekijänä, jos hän aloittaa yritystoimintansa työttömyysaikanaan tai jos yrityksen toiminta on vähentynyt ja hänellä ei ole ollut muuta työtä yrityksensä lisäksi. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan maksaminen perustuu pääsääntöisesti itse ilmoitettuihin tehtyihin työpäiviin tapauksessa, jossa yritystuloa ei voida pitää sivutyötulona.

Jos työtön henkilö aloittaa yritystoiminnan tai jos hän jatkaa aikaisemmin harjoittamaansa yritystoimintaa täyttäen muutoin lain mukaiset työttömyyspäivärahan saamisen yleiset edellytykset, yhdenvertaisuusperiaatteen takia yritystoiminnasta saatu työtulo tulisi voida ottaa työttömyyspäivärahaa maksettaessa huomioon siten kuin laissa on sivutyötulon huomioonotamisesta säädetty sekä yrittäjällä, jolla on sivutyöstä saatua työtuloa että yrittäjällä, joka on työttömänä ryhtynyt yrittäjäksi tai jolla muutoin on yritystoiminnasta saatua työtuloa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan työttömyysturvalain 21 §:ään lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan 2 ja 3 momentin säädöksiä sovellettaisiin myös henkilöön, joka on alkanut yritystoiminnan työttömänä ollessaan tai jolla muutoin on yritystoiminnasta saatua työtuloa.

Lain 26 §:n mukaan peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan lain 26 §:ää muutettavaksi siten, että ansioon suhteutettua päivärahaa maksettaisiin enintään 400 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Edelleen valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan, että lain 26 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan henkilön saatua ansioon suhteutettua päivärahaa 130 päivältä päiväraha alenee 20 prosenttia, ei kuitenkaan perusosaa ja lapsikorotusta pienemmäksi. Mainitun 130 päivän laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on sanotun määräjän täyttymisen jälkeen

ollut 8 kuukauden tarkastelujakson aikana kokoaikatyössä vähintään 75 päivää.

Lain 27 §:n 1 momentin mukaan, jos henkilö saa muuta kuin 5 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai jos hän saa kansaneläkettä kansaneläkelain 22 §:n 2 momentin perusteella, hänen täysimääräisen peruspäivärahaansa määrää tai hänelle maksettavaa ansioon suhteutettua päivärahaa vähennetään etuuden määrällä. Lain 27 §:n 1 momentissa on lueteltu ne etuudet, joita ei vähennetä henkilölle maksettavan työttömyyspäivärahan määrästä. Tällaisia etuuksia ovat muun muassa perhe-eläkkeet, kansaneläkelain mukainen hoitotuki, vammaistukilain (124/88) mukainen vammaistuki ja lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) mukainen perusosa ja sisaruskorotus.

Työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 7 a kohdan mukaan työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta muun muassa henkilöllä, joka saa lasten kotihoidon tuesta annetun lain mukaista lisäosaa. Lasten kotihoidon tuen perusosaa ja sisaruskorotusta saavien työttömyyspäivärahan saajien määrä on osaksi taloudellisten suhdanteiden vuoksi jatkuvasti kasvanut etuuden vaikuttamatta mitenkään hänelle maksettavan työttömyyspäivärahan määrään. Useassa tapauksessa henkilölle maksettavan työttömyyspäivärahan määrä lisättynä etuuden määrällä on suurempi kuin henkilön työssä ollessaan saama palkkatulo. Henkilö, joka saa lasten kotihoidon tuen perusosaa ja sisaruskorotusta, ei aina välttämättä ole aktiivisen työvoimapolitiikan piirissä siten, että hän olisi halukas työn vastaanottamiseen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai että hänelle työvoimapalveluja aktiivisesti tarjottaisiin. Koska ei kuitenkaan ole perusteltua asettaa työttömyyspäivärahan saamisen esteeksi sitä, että henkilö saa lasten kotihoidon tuen perusosaa ja sisaruskorotusta, tulee edellä tarkoitettu etuus voida ottaa huomioon työttömyyspäivärahaa maksettaessa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan lain 27 §:n 1 momentin 14 kohta kumottavaksi, jolloin henkilölle maksettava kotihoidon tuen perusosa ja sisaruskorotus vähennetään lain 27 §:n mukaisesti hänelle maksettavan työttömyyspäivärahan määrästä.

1.2. Työttömyyskassalaki

Työttömyyskassalain 19 §:n mukaan jäsen-

maksut on määrättävä siten, että niitä yhdessä valtionosuuden ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Jäsenmaksut vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö kassan tekemän esityksen pohjalta. Hakiessaan jäsenmaksun vahvistamista kassan tulee esittää laskelma jäsenmaksujen riittävydestä huomioon ottaen kassan toimiala, suhdannevaihtelut, maksettavat työttömyyspäivärahat, hallintomenot ja työttömyyskassojen tukikassan jäsenmaksut.

Työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä työttömyyskassan maksamista päivärahoista valtionosuus on 47,5 prosenttia. Työttömyyskassalain 28 §:n mukaan työttömyyskassalle suoritetaan sen hakemuksesta kuukausittain riittävästi valtionosuuden ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää.

Työttömyyskassalain 21 §:n mukaan eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen tasaamiseksi toimii keskinäisen vastuun pohjalla työttömyyskassojen tukikassa, johon kaikki kassat kuuluvat. Kassat suorittavat jäsenmaksuna tukikassalle sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman markkamäärän jäsentä kohti vuodessa siten, että tukikassan varat riittävät työttömyyskassalain 19 §:n vaatimaan ja 22 §:n 2 momentin mukaiseen tasoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistama tukikassan jäsenmaksu kerätään sen jäsenmäärän mukaan, jonka perusteella työttömyyskassalle on viimeksi myönnetty hallintokuluihin kohdistuvaa valtionosuutta.

Valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan, että työttömyyskassat suorittaisivat jäsenmaksun lisäksi ylimääräisenä vuotuisena jäsenmaksuna yhteensä 240 miljoonaa markkaa lain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden pienentämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa ylimääräisen jäsenmaksun määrän jäsentä kohti sen jäsenmäärän mukaan, jonka perusteella työttömyyskassalle on viimeksi myönnetty hallintokuluihin kohdistuvaa valtionosuutta. Jos kassalle ei ole vahvistettu edellä mainittua valtionosuutta, ylimääräinen jäsenmaksu on suoritettava sen jäsenmäärän mukaan mikä kassalla on ollut syyskuun lopussa ennen jäsenmaksun vahvistamista. Ylimääräinen jäsenmaksu edellä mainitun perusteella olisi noin 140 markkaa vuonna 1993. Ylimääräinen jäsenmaksu otettaisiin huomioon kassan tehdessä

esitystä jäsenmaksusta ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaessa jäsenmaksua. Kassat tiilitäisivät ylimääräiset jäsenmaksut työttömyyskassojen tukikassalle neljä kertaa vuodessa tasasuuruuisina ennakkoina asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi oikeus velottaa tukikassan tiliä välittäessään ennakot, vuosittain enintään 240 miljoonaa markkaa, työttömyyskassoille lain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden yhteydessä samalla valtionosuutta vastaavasti vähentäen. Mikäli ylimääräisen jäsenmaksun tuotto ylittäisi 240 miljoonaa markkaa, siirrettäisiin ylitte tukikassan muihin varoihin käytettäväksi lain 22 §:n mukaisesti.

Jäsenmaksun vahvistamisen yleisistä perusteista sekä ylimääräisestä jäsenmaksusta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Koska työnantajat perivät varsin yleisesti työttömyyskassan jäsenmaksun ammatilliton jäsenmaksun yhteydessä, sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kunkin kassan seuraavan vuoden jäsenmaksun hyvissä ajoin ennen vuoden loppua. Myös työttömyyskassojen tukikassan jäsenmaksu vahvistetaan edellisen vuoden lopussa. Jos eduskunta hyväksyy tässä hallituksen esityksessä olevat ehdotukset työttömyys- turvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta, lainmuutokset aiheuttavat työttömyyskassojen jäsenmaksun tarkistuksen. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 19 §:ään lisättäväksi 3 momentti, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkistaa vahvistettu jäsenmaksu, jos työttömyyskassan tai työttömyyskassojen tukimaksu on vahvistettu aikaisemmin voimassa olleen lain perusteella.

Nykytilanteen mukaisesti valtion rahoitusosuus on 47,5 prosenttia ansioturvan päivärahamenoista työnantajien rahoitusosuuden ollessa 47 prosenttia. Ehdotetaan, että työnantajien rahoitusosuus lomautuspäivärahoista olisi 62,5 prosenttia ja lomautusajalta maksettavista ansiopäivärahoista 57 prosenttia. Valtionosuus olisi tällöin 37,5 prosenttia. Työttömyyskassan jäsenillä ei rahoitusosuutta lomautuspäivärahoista olisi, koska lomautuspäivärahat eivät ole ansioturvaa. Lomautusajalta maksettavista ansiopäivärahoista kassan jäsenten rahoitusosuus olisi nykyisin sovellettavan 5,5 prosentin mukainen.

Rahoitusosuuksien muutokset ehdotetaan tehtäviksi myös lomautetuille maksettuihin työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisiin ansiotukien ansio-osiin, siten

että työnantajien rahoitusosuus olisi 57 prosenttia valtionosuuden ollessa 37,5 prosenttia. Muutos liittyy myös erikseen annettavaan hallituksen esitykseen työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitetyistä muutoksista aiheutuisi vuonna 1993 säästöä etuusmenoissa ansioturvassa ja perusturvassa yhteensä arviolta 2 010 miljoonaa markkaa, josta ansioturvan osuus on arviolta 1 900 miljoonaa markkaa ja perusturvan osuus noin 110 miljoonaa markkaa. Valtionosuus alenee ansioturvan menoissa yhteensä noin 1 370 miljoonaa markkaa ja yhteensä perusturvassa ja ansioturvassa noin 1 480 miljoonaa markkaa. Työnantajien osuus ansioturvan menoista alenee noin 660 miljoonaa markkaa ja kassojen jäsenten osuus noin 130 miljoonaa markkaa.

Lomautusajoilta maksettavista päivärahoista työnantajien maksuosuus nousisi arviolta 30 miljoonaa markkaa. Valtion on arvioitu säästävän lomautusajalta maksettavista päivärahamenoista arviolta 430 miljoonaa markkaa. Työnantajien osuus lomautusajalta maksettavista lomautuspäivärahoista olisi 62,5 prosenttia ja ansiopäivärahoista 57 prosenttia. Valtion osuus olisi 37,5 prosenttia kassojen jäsenten rahoitusosuuden ollessa 5,5 prosenttia lomautusajalta maksettavista ansiopäivärahoista.

Työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 13 kohdan muutoksesta on arvioitu syntyvän etuusmenoissa säästöä noin 115 miljoonaa markkaa, josta valtion osuus on arviolta noin 55 miljoonaa markkaa. Lain 12 §:n 1 ja 2 momentin muutoksesta arvioitu säästö etuusmenoissa on noin 180 miljoonaa markkaa, josta valtion osuus on noin 120 miljoonaa markkaa. Lain 19 §:n 1 momentin muutoksesta ja 21 §:n muutoksesta arvioitu säästö etuusmenoissa on noin 525 miljoonaa markkaa, josta valtion osuus on noin 275 miljoonaa markkaa. Kotihoidon tuen huomioon ottamisesta päivärahaa vähentävänä, on arvioitu säästöä etuusmenoissa noin 190 miljoonaa markkaa, josta valtion osuus on noin 130 miljoonaa markkaa.

Alenemaportaan käyttöönotosta 130 päivän jälkeen ja ansioturvan enimmäiskeston lyhentämisestä 400 päivään on arvioitu syntyvän säästöä etuusmenoissa noin 650 miljoonaa

markkaa, josta valtion osuus on noin 230 miljoonaa markkaa. Ylimääräisellä jäsenmaksulla kerätään tuottoa valtiolle 240 miljoonaa markkaa, joka alentaa valtion ansioturvan menoja vastaavasti. Laskelma perustuu 13 prosentin työttömyysaste-ennusteeseen.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 13 kohtaa on tarkoitettu soveltaa henkilöön, jonka työsuhte on päättynyt 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sen jälkeen. Työttömyysturvalain 16 a §:ää ehdotetaan sovellettavaksi henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain voimaan tultua. Työttömyysturvalain 19 §:n 1 momenttia on tarkoitus soveltaa henkilöön, jonka työsuhte on muuttunut osa-aikaiseksi lain voimaan tultua. Lain 19 §:n 2 momenttia on tarkoitus soveltaa henkilöön, jonka oikeus päivärahaan alkaa lain voimaan tultua tai jonka päivärahoikeutta tarkistetaan osa-aikatyön työajan muutoksen johdosta lain voimaan tultua. Työttömyysturvalain 21 §:n 4 momenttia ja 26 §:n 1 ja 2 momenttia on tarkoitus soveltaa päivärahoihin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimaan tulosta lukien. Työttömyyskassalain 25 ja 30 §:ää on tarkoitus soveltaa lomautusajalta maksettaviin lomautuspäivärahoihin ja ansiopäivärahoihin, jotka kohdistuvat aikaan 1 päivästä tammikuuta 1993 lukien.

4. Säättämisjärjestys

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaan lakiehdotus voidaan panna lepäämään, jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi valtion menojen säästämistä koskevaksi laiksi, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Tätä säännöstä koskevan hallituksen esityksen (hall. es. 234/1991 vp.) mukaan perusturvaksi ei lueta etuuksia, joiden avulla aikaisemmin saavutettu, vähimmäistasoa korkeampi ansiotaso voidaan säilyttää esimerkiksi sairauden tai vanhuuden aikana. Hallituksen esityksen mukaan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan kuuluisi muun muassa työttömyysturvalaissa tarkoitetut peruspäiväraha lapsikorotuksineen sekä ansioon suhteutetun päivärahan perusosa.

Perusturvaan kuuluu kuitenkin vähimmäisturvaa vastaava ansioon suhteutettu etuus silloin, kun vähimmäisetuus ja ansioon suhteutettu etuus kuuluvat samaan korvausjärjestelmään. Vaikka ansioon suhteutetun päivärahämääräytymisen perusteena on peruspäivärahan määrä, peruspäivarahajärjestelmä ja ansioon suhteutettu päivärahajärjestelmä ovat kuitenkin sekä rahoituksellisesti että hallinnollisesti eri järjestelmiä, joten ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan ansio-osa ei kuulu valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä tarkoitettuun lakisääteiseen perusturvaan.

Edellä mainittua hallituksen esitystä koskevan perustuslakivaliokunnan mietinnön (PeVM 7/1991 vp.) mukaan perusturvan suojan insti-

tutionaalisen luonteen estämättä voitaisiin valiokunnan käsityksen mukaan kuitenkin ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta esimerkiksi tarkistaa jonkin verran jonkin suojan piiriin sinänsä luettavan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti sen suuruuttakin, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joilla se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta. Lakiehdotukset eivät sisällä puuttumista lakisääteiseen perusturvaan edellä todettua laajempaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 27 §:n 1 momentin 14 kohta, sellaisena kuin se on 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87),

muutetaan 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 13 kohta, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 1 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentin 13 kohta 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1692/91) ja 19 §:n 1 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1365/90), sekä

lisätään lakiin uusi 16 a §, 21 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla, uusi 4 momentti ja 26 §:ään siitä 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89) kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

13) siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työ sopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella.

12 §

Ostavastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä seitsemän työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä seitsemän päivän omavastuuajalta ei makseta päivärahaa.

Ostavastuu aika katsotaan hankituksi myös, kun lyhennettyä työviikkoa tai osa-aikatyötä

tekevän työntekijän 17—19 §:ssä tarkoitettua työttömyysaikaa on kertynyt yhteensä seitsemää työttömyyspäivää vastaava aika.

16 a §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella maksettua ansiotuen perusosaa yhteensä 15 päivältä lomautuskertaa kohti. Lomautuspäiväraha on 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen korotettuna lapsikorotusosuudella siten kuin 24 §:ssä säädetään. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutetusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 18 ja 26 §:ssä tarkoitettuja määräaikoja.

Kun henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, katsotaan sen jälkeen alkanut lomautus uudeksi lomautuskerraksi,

19 §

Osa-aikatyön vastaanottaminen

Kun työtön henkilö ottaa vastaan osa-aikatyötä, hänellä on oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan siten, että päiväraha ja 75 prosenttia osa-aikatyöstä saadun palkan siitä

osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Soviteltua työttömyyspäivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos työaika ylittää 70 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

21 §

Sivutyö

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös henkilöön, joka on aloittanut yritystoiminnan työttömänä ollessaan tai jolla muutoin on yritystoiminnasta saatua työtuloa.

26 §

Päivärahakauden kesto

Peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 400 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 11 §:n ja 13 §:n 2 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät.

Henkilön saatua ansioon suhteutettua päivärahaa 130 päivältä päiväraha alenee 20 prosenttia, ei kuitenkaan perusosaa ja lapsikoro-

tusta pienemmäksi. Mainitun 130 päivän laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on sanotun määräajan täyttymisen jälkeen ollut 8 kuukauden tarkastelujakson aikana kokoaikatyössä vähintään 75 päivää.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetun neljän vuoden ajan kuluessa on täyttänyt 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan 1 momentissa tarkoitetun neljää peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 400 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1993.

Lain 5 §:n 1 momentin 13 kohtaa sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde on päättynyt lain tultua voimaan. Lain 16 a §:ää sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain voimaan tultua. Lain 19 §:n 1 momenttia sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde on muuttunut osa-aikaiseksi lain tultua voimaan. Lain 19 §:n 2 momenttia sovelletaan henkilöön, jonka oikeus päivärahaan alkaa tai jonka päivärahoikeutta osa-aikatyön työajan muutoksen johdosta tarkistetaan lain voimaan tultua. Lain 21 §:n 4 momenttia ja 26 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan päivärahoihin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimaantulosta lukien. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työttömyyskassalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/84) 19 §, 25 ja 30 §, sellaisina kuin niistä ovat, 25 § 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1695/91) ja 30 § osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1366/90), seuraavasti:

19 §

Jäsenmaksut

Jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä yhdessä valtionosuuden ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Kassat suorittavat lisäksi ylimääräisenä jäsenmaksuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman markkamäärän jäsentä kohti vuodessa lain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden pienentämiseksi. Kassat tilittävät ylimääräiset jäsenmaksut työttömyyskassojen tukikassalle neljä kertaa vuodessa tasasuuruusina ennakkoina asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus velottaa tukikassan tiliä välittäessään ennakot, kuitenkin enintään vuosittain 240 miljoonaa markkaa, työttömyyskassoille lain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden yhteydessä samalla valtionosuutta vastaavasti vähentäen. Jäsenmaksut vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö kassan tekemän esityksen pohjalta.

Jäsenmaksun vahvistamisen yleisistä perusteista ja ylimääräisestä jäsenmaksusta säädetään tarkemmin asetuksella.

Jos työttömyyskassan tai työttömyyskassojen tukikassan jäsenmaksu on vahvistettu aikaisemmin voimassa olleen lain perusteella, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkistaa vahvistettu jäsenmaksu.

25 §

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Valtionosuus on 47,5 prosenttia sosiaali- ja

terveysministeriön hyväksymistä työttömyyskassan maksamista päivärahoista, kuitenkin siten, että valtionosuus on työsopimuslain (320/70) mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista lomautus- ja ansiopäivärahoista 37,5 prosenttia.

Valtionosuus työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47,5 prosenttia, kuitenkin siten, että valtionosuus on työsopimuslain mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista ansiotuen ansio-osista 37,5 prosenttia.

30 §

Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta, 47 prosenttia työttömyyskassan maksamista työttömyyspäivärahoista, kuitenkin siten, että tukimaksu on työsopimuslain mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista työttömyysturvalain 16 a §:ssä tarkoitetuista lomautuspäivärahoista 62,5 prosenttia ja ansiopäivärahoista 57 prosenttia. Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu, alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

Keskuskassan tukimaksu työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47 prosenttia, kuitenkin siten, että tukimaksu on työsopimuslain mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista ansiotuen ansio-osista 57 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä tuspäivärahoihin ja ansiopäivärahoihin, jotka kuuta 1993. Lain 25 ja 30 §:ää kohdistuvat aikaan 1 päivästä tammikuuta sovelletaan lomautusajalta maksettaviin lomau- 1993 lukien.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma HUUHTANEN*

1.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 27 §:n 1 momentin 14 kohta, sellaisena kuin se on 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87),

muutetaan 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 13 kohta, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 1 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentin 13 kohta 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1692/91) ja 19 §:n 1 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1365/90), sekä

lisätään lakiin uusi 16 a §, 21 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla, uusi 4 momentti ja 26 §:ään siitä 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89) kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva) tai ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva).

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) *tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha)*.

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

13) siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta.

13) siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta *taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellisen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksoittaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Omavastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä viisi työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä viiden päivän omavastuuajalta ei makseta päivärahaa.

Omavastuu aika katsotaan hankituksi myös, kun lyhennettyä työviikkoa tai osa-aikatyötä tekevän työntekijän 17—19 §:ssä tarkoitettua työttömyysaikaa on kertynyt yhteensä viittä työttömyyspäivää vastaava aika.

12 §

Omavastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä *seitsemän* työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä *seitsemän* päivän omavastuuajalta ei makseta päivärahaa.

Omavastuu aika katsotaan hankituksi myös, kun lyhennettyä työviikkoa tai osa-aikatyötä tekevän työntekijän 17—19 §:ssä tarkoitettua työttömyysaikaa on kertynyt yhteensä *seitsemää* työttömyyspäivää vastaava aika.

16 a §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella maksettua ansiotuen perusosaa yhteensä 15 päivältä lomautuskertaa kohti. Lomautuspäiväraha on 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen korotettuna lapsikorotusosuudella siten kuin 24 §:ssä säädetään. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutetusta päivarahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 18 ja 26 §:ssä tarkoitettuja määräaikoja.

Kun henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, katsotaan sen jälkeen alkanut lomautus uudeksi lomautuskerraksi,

19 §

Osa-aikatyön vastaanottaminen

Kun työtön henkilö ottaa vastaan osa-aikatyötä tai kun työntekijän työsuhde on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi, hänellä on oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan siten, että päiväraha ja 75

19 §

Osa-aikatyön vastaanottaminen

Kun työtön henkilö ottaa vastaan osa-aikatyötä, hänellä on oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan siten, että päiväraha ja 75 prosenttia osa-aikatyöstä saadun palkan siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuu-

Voimassa oleva laki

prosenttia osa-aikatyöstä saadun palkan siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Soviteltua työttömyyspäivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos työaika ylittää neljä viidesosaa alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Ehdotus

kaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Soviteltua työttömyyspäivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos työaika ylittää 70 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

21 §

Sivutyö

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös henkilöön, joka on aloittanut yritystoiminnan työttömänä ollessaan tai jolla muutoin on yritystoiminnasta saatua tötuloa.

26 §

Päiväraha-kauden kesto

Peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunkin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 11 §:n ja 13 §:n 2 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät.

(2 mom. kumottu)

26 §

Päiväraha-kauden kesto

Peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 400 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunkin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 11 §:n ja 13 §:n 2 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät.

Henkilön saatua ansioon suhteutettua päivärahaa 130 päivältä päiväraha alenee 20 prosenttia, ei kuitenkaan perusosaa ja lapsikorotusta pienemmäksi. Mainitun 130 päivän laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on sanotun määräajan täyttymisen jälkeen ollut 8 kuukauden tarkastelujakson aikana kokoaikatyössä vähintään 75 päivää.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetun neljän vuoden ajan kuluessa on täyttänyt 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan 1 momentissa tarkoitetun neljään peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 500 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetun neljän vuoden ajan kuluessa on täyttänyt 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan 1 momentissa tarkoitetun neljään peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 400 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

*Sosiaalietuuksien vaikutus
työttömyyspäivärahaan*

Jos henkilö saa muuta kuin 5 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai jos hän saa kansaneläkettä kansaneläkelain 22 §:n 2 momentin perusteella, hänen täysimääräisen peruspäivärahansa määrää tai hänelle maksettavaa ansioon suhteutettua päivärahaa vähennetään etuuden määrällä. Tällöin ei kuitenkaan seutaavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:

14) lasten kotihoidon tuesta annetun lain mukainen perusosa ja sisaruskorotus; sekä

(14 kohta kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1993.

Lain 5 §:n 1 momentin 13 kohtaa sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde on päättynyt lain tultua voimaan. Lain 16 a §:ää sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain voimaan tultua. Lain 19 §:n 1 momenttia sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde on muuttunut osa-aikaiseksi lain tultua voimaan. Lain 19 §:n 2 momenttia sovelletaan henkilöön, jonka oikeus päivärahaan alkaa tai jonka päivärahaoikeutta osa-aikatyön työajan muutoksen johdosta tarkistetaan lain voimaan tultua. Lain 21 §:n 4 momenttia ja 26 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan päivärahoihin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimaantulosta lukien.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työttömyyskassalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/84) 19 §, 25 ja 30 §, sellaisina kuin niistä ovat, 25 § 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1695/91) ja 30 § osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1366/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

Jäsenmaksut

Jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä yhdessä valtionosuuden ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Jäsenmaksut vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö kassan tekemän esityksen pohjalta.

Jäsenmaksun vahvistamisen yleisistä perusteista säädetään tarkemmin asetuksella.

19 §

Jäsenmaksut

Jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä yhdessä valtionosuuden ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. *Kassat suorittavat lisäksi ylimääräisenä jäsenmaksuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman markkamäärän jäsentä kohti vuodessa lain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden pienentämiseksi. Kassat tilittävät ylimääräiset jäsenmaksut työttömyyskassojen tukikassalle neljä kertaa vuodessa tasasuuruusina ennakkoina asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus velottaa tukikassan tiliä välittäessään ennakot, kuitenkin enintään vuosittain 240 miljoonaa markkaa, työttömyyskassoille lain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden yhteydessä samalla valtionosuutta vastaavasti vähentäen. Jäsenmaksut vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö kassan tekemän esityksen pohjalta.*

Jäsenmaksun vahvistamisen yleisistä perusteista ja ylimääräisestä jäsenmaksusta säädetään tarkemmin asetuksella.

Jos työttömyyskassan tai työttömyyskassojen tukikassan jäsenmaksu on vahvistettu aikaisemmin voimassa olleen lain perusteella, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkistaa vahvistettu jäsenmaksu.

Voimassa oleva laki

25 §

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Valtionosuus on 47,5 prosenttia sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä työttömyyskassan maksamista päivärahoista.

Valtionosuus työvoimapolitiisesta aikuis- koulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47,5 prosenttia.

30 §

Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta, 47 prosenttia työttömyyskassan maksamista työttömyyspäivärahoista. Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu, alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

Keskuskassan tukimaksu työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47 prosenttia.

Ehdotus

25 §

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Valtionosuus on 47,5 prosenttia sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä työttömyyskassan maksamista päivärahoista, *kuitenkin siten, että valtionosuus on työsopimuslain (320/70) mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista lomautus- ja ansiopäivärahoista 37,5 prosenttia.*

Valtionosuus työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47,5 prosenttia, *kuitenkin siten, että valtionosuus on työsopimuslain mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista ansiotuen ansio-osista 37,5 prosenttia.*

30 §

Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta, 47 prosenttia työttömyyskassan maksamista työttömyyspäivärahoista, *kuitenkin siten, että tukimaksu on työsopimuslain mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista työttömyysturvalain 16 a §:ssä tarkoitetuista lomautuspäivärahoista 62,5 prosenttia ja ansiopäivärahoista 57 prosenttia.* Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu, alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

Keskuskassan tukimaksu työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47 prosenttia, *kuitenkin siten, että tukimaksu on työsopimuslain mukaisesta syystä lomautetuille maksetuista ansiotuen ansio-osista 57 prosenttia.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1993. Lain 25 ja 30 §:ää sovelletaan lomautusajalta maksettaviin lomautuspäivärahoihin ja ansiopäivärahoihin, jotka kohdistuvat aikaan 1 päivästä tammikuuta 1993 lukien.